KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ YAYINLARI
2022 - BAHAR - SAYI 12

GÖRÜNÜM

SANAT, TASARIM ve SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ

JOURNAL OF ART, DESIGN & SOCIAL SCIENCES

Doç. Elif Ağatekin
Pandemi Sürecinde Seramik Tasarım ve Uygulama Dersinin Uzaktan Eğitim Deneyimi

Öğr. Gör. Dr. F. Yelda GEZİCİOĞLU, Prof. Günay ATALAYER, Dr. Mine Beşen YALÇIN, Öğr. Gör. Handan DEMİR, Doç. Özge Usulca ERİM, Büşra BALOTA, Melis VARDAR
Kültürel Bir Mirasın Canlandırılması Üzerine Deneysel Atölye Uygulamaları -1- "Sedefli Battaniye İçin Usta Öğretici Eğitimi"

Öğr. Gör. Dr. Lale ASLAN
21. Yüzyıl Sanatında Göç Estetiği

Dr. Öğr. Üyesi Merva KELEKÇİ OLGUN
Pandemi Döneminde Dijital Ortama Taşınan Yazı ve Tipografi Eğitiminin İncelenmesi

Doç. Safiye BAŞAR
Pandemi ve Sanat

Rezzan Gümgüm
Cin Ali Müzesindeki Öğretim Materyallerinin İncelenmesi

ARİTMİ

I. ULUSLARARASI SANAT SEMPOZYUMU
16-20 KASIM 2021
SEMPOZYUM ÖZEL SAYISI

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ 1992

Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Hakemli Elektronik Dergisi

GÖRÜNÜM
SANAT, TASARIM ve SOSYAL BİLİMLER DERGİSİ
JOURNAL OF ART, DESIGN & SOCIAL SCIENCES

ISSN: 2458-8970

Sahibi	:	KOÜ GSF Dekanlığı adına Prof. Süreyya Temel
Editörler	:	Dr. Öğr. Üyesi Emel Güray, Dr. Öğr. Üyesi. Serpil Şahin Dr. Öğr. Üyesi Üftade Muşkara
Editör Yardımcıları	:	Arş. Gör. Ali Yıldırım, Arş. Gör. Büşra Göksu, Arş. Gör. Ceren YÜCEL, Arş. Gör. Elifnur Elmas, Arş. Gör. Şaban Aykut HIZLIOK
Tasarım	:	Arş. Gör. Ali Yıldırım
İletişim	:	Dr. Öğr. Üyesi Üftade MUŞKARA - gorunum@kocaeli.edu.tr

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Süreyya Temel
Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sahne Sanatları Bölümü

Prof. Mustafa Küçüköner
Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Mimarlık Fakültesi Resim Bölümü Resim Anasanat Dalı

Prof. Çetin Ergand
Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fotoğraf Bölümü

Doç. Sezin Türk Kaya
Bursa Uludağ Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Tasarımı Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Üftade Muşkara
Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Taşınabilir Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Emel Güray
Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Temel Eğitim Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Serpil Şahin
Kocaeli Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ YAYINLARI
2022 - BAHAR - SAYI 12

https://dergipark.org.tr/tr/pub/gorunum

Doç. Elif Ağatekin
04-14 **Pandemi Sürecinde Seramik Tasarım ve Uygulama Dersinin Uzaktan Eğitim Deneyimi**
Araştırma Makalesi

Öğr. Gör. Dr. F. Yelda GEZİCİOĞLU, Prof. Günay ATALAYER, Dr. Mine Beşen YALÇIN, Öğr. Gör. Handan DEMİR, Doç. Özge Usulca ERİM, Büşra BALOTA, Melis VARDAR
15-34 **Kültürel Bir Mirasın Canlandırılması Üzerine Deneysel Atölye Uygulamaları -1- "Sedefli Battaniye İçin Usta Öğretici Eğitimi"**
Araştırma Makalesi

Öğr. Gör. Dr. Lale ASLAN
35-46 **21. Yüzyıl Sanatında Göç Estetiği**
Araştırma Makalesi

Dr. Öğr. Üyesi Merva KELEKÇİ OLGUN
47-62 **Pandemi Döneminde Dijital Ortama Taşınan Yazı ve Tipografi Eğitiminin İncelenmesi**
Araştırma Makalesi

Doç. Safiye BAŞAR
63-72 **Pandemi ve Sanat**
Araştırma Makalesi

Rezzan Gümgüm
73-90 **Cin Ali Müzesindeki Öğretim Materyallerinin İncelenmesi**
Araştırma Makalesi

Pandemi Sürecinde Seramik Tasarım ve Uygulama Dersinin Uzaktan Eğitim Deneyimi

Doç. Elif AĞATEKİN

Gönderim Tarihi: 12.12.2021 – **Kabul Tarihi:** 17.02.2022

Özet

Türkiye'de resmi kayıtlara göre 11 Mart 2020 tarihinde açıklanan COVID-19 salgınıyla birlikte her şey bir daha hiç eskisi gibi olmayacak biçimde değişti. Hepimizin halen içinde olduğu ve deneyimlemeye devam ettiği bu değişim sürecinin başlangıcında yaşanan korkulu kriz süreci oldukça sarsıcıydı. Hızlı bir planlama gerektiren bu süreçte, her ülke kendi koşullarına göre kısmi ve tam zamanlı sokağa çıkma yasakları ve karantina süreçleri uygulamak durumunda kaldı. İş hayatında esnek çalışma, evden çalışma, dönüşümlü çalışma uygulanmaya başlanırken, hastalıktan korunmanın olmazsa olmazı sosyal mesafe kuralı, eğitim alanında yeni sayılabilecek uzaktan eğitim modeline süratli ve acil bir geçişi tüm alanlarda olduğu gibi güzel sanatlar alanında da zorunlu kıldı. Bu durum özellikle güzel sanatlar alanında uygulama ağırlıklı, donanım ihtiyacı olan ve uzaktan eğitim modeliyle ilgili herhangi bir deneyimi olmayan seramik bölümünde yürütülen uygulamalı derslerde sıkıntılarla çözümleri, sorunlarla fırsatları birlikte getirmiştir.

Bu çalışma, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Bölümü'nde yıllardır uygulamalı olarak yüz yüze ve üniversitenin sağladığı imkânlar içinde yürütülen 4.sınıf Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama dersinin uzaktan eğitim modeliyle yürütüldüğü 2020-2021 Güz ve Bahar döneminde yaşanan 28 haftayı içermekte, dersin uzaktan eğitim modeliyle işleneceği kesinleştiği ilk günden itibaren, yaşananları, karşılaşılan sorunları, bulunan çözümleri, kullanılan yöntemleri, iletişim araçlarını, edinilen deneyimleri öğrencilerin çalışmaları üzerinden değerlendirerek tarihe not düşmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, Seramik Eğitimi, Uzaktan Eğitim, Sanat

* Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Seramik ve Cam Bölümü
elif.agatekin@bileck.edu.tr - **ORCID NO:** 0000-0003-4193-6246

Ceramics Design and Practice Course During The Pandemic: Distance Teachhing Experince

Assoc. Prof. Elif AĞATEKİN

Sending Date: 12.12.2021 – **Acceptance Date:** 17.02.2022

Abstract

Officially recognized on March 11th 2020 in Turkey, COVID-19 pandemic has irreversibly changed everything in people's lives. The frightening crisis experienced at the early times of this still ongoing pandemic was traumatic. Since this unforeseen crisis necessitated a quick and urgent planning, each country was obliged to enforce partial or full lockdowns depending on its specific conditions. Flexible working, working from home and alternate working arrangements were among the early precautions taken. In addition, social distancing rule, which was an indispensable precaution to curb the spread of the disease, entailed a rapid and urgent implementation of online education – which was still a relatively new model for the education world- in fine arts education just like in other fields. Therefore, this unexpected development brought difficulties and solutions as well as problems and opportunities for departments of ceramics in Turkey, which mainly provide practical education and require the use of specific materials during educational practices and had never experienced online education beforehand.

This study examines the 28-week period in the Fall and Spring terms of 2020-2021 academic year for a 4th year course called "Artistic Ceramics Design and Practice" and offered face to face for many years by using the facilities and opportunities of Bilecik Şeyh Edebali University Fine Arts and Design Faculty Department of Ceramics and Glass. It aims to explore the problems faced and the solutions implemented, the methods, communication tools and experiences by analyzing students' works starting from the first day when online education replaced face-to-face one.

Keywords: Pandemic, Ceramics Education, Distance Education, Art

Giriş

Dünya Sağlık Örgütü resmî web sitesine göre koronavirüs ya da korona virüsü (Latince: Orthocoronavirinae), kuşlarda ve memelilerde hastalıklara sebep olan ve Coronaviridae familyasının iki alt familyasından birini oluşturan virüslerdir. İnsanlarda genellikle ciddi olmayan virüs, nezle vakalarının önemli bir bölümüne yol açmasıyla birlikte, aralarında MERS-CoV, SARS-CoV ve COVID-19 (2019-nCoV)'un bulunduğu bazı nadir koronavirüs çeşitleri ölüm riski bulunduran solunum yolu enfeksiyonlarına neden olmaktadır (Coronavirus disease (COVID-19), 2021). Bugün COVID-19 pandemisi veya koronavirüs pandemisi olarak da adlandırılan virüs salgını Çin'de ortaya çıktı. Bir ay gibi kısa bir sürede farklı ülkelerde virüs vakaları raporlanmaya başlandı, hızla artan ve yaygınlaşan hastalıkla ilgili olarak 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü küresel salgın ilan etti. Aynı günün gece yarısı Türkiye'de dönemin Sağlık Bakanı Fahrettin Koca; yüksek ateş ve öksürük şikâyeti olan erkek bir hastada koronavirüs tespit edildiğini açıklandığı ve her şey bir daha hiç eskisi gibi olmayacak biçimde değişti.

1. Uzaktan Eğitime Hızlı Geçiş

Bahsi geçen günlerde Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde 2019-2020 Eğitim Öğretim Yılı'nın Bahar Dönemi'nin 5. haftası devam etmekteydi. 12 Mart 2020 tarihinde koronavirüse karşı alınacak tedbirler Cumhurbaşkanlığı'nda görüşüldü ve COVID-19 tedbirleri kapsamında 16 Mart 2020'den itibaren üniversitelerin 3 hafta tatil edildiği açıklandı (YÖK, 2021a).

Eğitim ve öğretime ara verilmesi kararının ardından, eğitim ve öğretimin aksamadan, kesintiye uğramadan nasıl ilerleyeceği konusunda oldukça hızlı karar almak gerekti. 13 Mart 2020 tarihinde toplanan YÖK Yürütme Kurulu, COVID-19 pandemi *sürecini görüştü ve toplantı neticesinde* 120 üniversitenin bünyesinde bulunan uzaktan eğitim araştırma ve uygulama merkezlerinin yetkinlikleri ve gerekli olan altyapıları dikkate alınarak dijital ortamda dersler verilebilmesine imkân sağlamak için üniversitelerin hazırlanması kararı alındı. Süratle tüm üniversitelerin bu süreçte hangi dersleri kendi imkanları ve hazırlığı ile uzaktan öğretim yöntemiyle yürütebileceği, daha önceden uzaktan öğretim konusunda deneyimli olan üniversitelerin ders havuzundan ders talep edilip edilmeyeceği ayrıca daha fazla öğretim üyesinin bu sürece katkı vermesini sağlamak için üniversitelerin ilgili birimleri tarafından yapılacak girişimlerin neler olabileceği konusunda görüş ve bilgi istendi.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi de 16 Mart 2021 Pazartesi günü, bu konudaki yazıyı tüm birimlerine Uzaktan Eğitim Uygulama Esasları ve İşleyiş Yönergesi ekiyle birlikte paylaştı. Tüm birimlerin katılımıyla alınan bilgilerin ışığında 19 Mart 2021 Perşembe günü toplanan Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Senatosu; 238/1 sayılı kararı ile 23 Mart 2020 Pazartesi gününden itibaren 6. haftadan başlamak kaydıyla tüm derslerin uzaktan eğitim yoluyla yapılması kararını verdi.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversite'sinin kendi geliştirdiği ve halen kullanmakta olduğu Uzaktan Eğitim Sistemi'nde 6 farklı sunucu, tüm birimlerdeki dersler için hazırlandı. Dersler bu sistem üzerinden video ve dijital içerik paylaşımları ile asenkron (eş zamanlı olmaksızın) olacak biçimde http://uzem.bilecik.edu.tr web adresinden verilmeye hazır hale getirildi. Tüm öğretim elemanlarına test sunucusu üzerinden eğitim video yayını yapıldı. İlk günlerden bugüne devam eden süreç boyunca uzaktan eğitimle

ilgili tüm bilgilendirmeler detaylı olarak metinler şeklinde hazırlanarak öğrenci ve öğretim üyelerine duyuruldu. Ders içeriklerinin, ders notu (e-kitap), sunum ve video şeklinde yüklenilmesine, ders notu (e-kitap) ve sunumlar istenilen zamanda, videolar ise UZEM tarafından hazırlanacak olan video çekim ders programına göre yapılması planlandı. Tüm bu ön çalışmaların ardından 23 Mart 2020 Pazartesi günü uzaktan eğitim yoluyla ders yapılma başlandı.

O dönem kriz yönetimde aktif rol alan tüm personel, Uzaktan Eğitim Sisteminin 7 gün gibi kısa bir süre içerisinde tüm birimlerin, öğretim elemanları ve öğrencilerin kullanımına uygun hale getirilmesi konusunda müthiş özverili bir çalışma yürüttü. Çoğu uzaktan eğitimle ders yürütme konusunda tecrübesiz olan öğretim elemanları ise duruma adapte olup, derslerini sisteme uygun süre ve biçimde aktarabilmenin koşulları üzerine uzun saatler mesai harcamaya kendi evlerinde başladılar.

2. Değişen Eğitim Öğretim Modeliyle Tamamlanan 2019-2020 Bahar Dönemi

Güzel Sanatlar ve Tasarım alanında o güne kadar yüz yüze yürütülmüş uygulama ağırlıklı derslerin uzaktan yapılması daha önce hayal dahi edilmemiş bir durumdu. Neden olmayacağıyla, nasıl olabileceği tartışmaları arasında bir hafta gibi kısa bir süre içerisinde dersleri verecek öğretim üyeleri ekran karşısında işleyecekleri derslerin hazırlığının telaşına düştüler.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde uzaktan eğitim yoluyla yürütülecek derslerin video çekimleri o dönem, 20 dakika ile kısıtlandı. Daha uzun video çekmek isteyen öğretim elemanlarının ilave videoları farklı ortamlarda çekmeleri ve uzaktan eğitim sistemine link eklemeleri, ayrıca dersler için yüklenen sunumların/ders materyalleri en fazla 30 slaytla sınırlı tutulması istendi. 2019-2020 Bahar Dönemi'nde sadece 8 hafta asenkron olarak yürütülerek tamamlanmış o döneme bakıldığında yaşananlar, belirsizliğin içinde ciddi bir duraklama ve tam bir kargaşa olarak özetlenebilir.

Belirsiz ortamın içinde yetkililerinde yönlendirmesiyle önce yurtta kalan öğrenciler yurtlarından çıkartıldı, sürece duyulan kaygılardan kaynaklı evde kalan çoğu öğrenci hemen memleketine ve ailesinin yanına gitme kararı aldı veya almak zorunda kaldı. Bu olay yerini terk etme hali, derslerin tekrar uzaktan öğretimle başladığı anda öğrencilerin yanında uygulama yapabilmek için hiçbir şey almadığı gerçeğiyle hepimizi yüzleştirdi. Herkes aslında bu sağlık krizinin çözüleceğine ve bir şekilde yüz yüze eğitime geri dönüleceği kanaatine sahipti. Dolaysıyla öğrencileri bulundukları ortamda üretmeye, malzeme temini sorunu çözmeye ve yeniden derslere adaptasyonu sağlamaya çalışırken, dönemin YÖK Başkanı Prof. Dr. Yekta Saraç, 26 Mart 2020 tarihinde YÖK Genel Kurulu'nda aldıkları kararı açıkladı.

> *Bu sene bahar dönemi eğitim öğretim sürecini sadece uzaktan eğitim, açık öğretim ve dijital öğretim imkânları ile sürdürmeye karar verdik. Yani bahar döneminde yüz yüze eğitim yapılmayacaktır (YÖK, 2021b).*

2 ay motivasyonda, malzemede, donanımda yaşanan sıkıntıların yanı sıra sokağa çıkma yasakları, karantinalar ve asenkron dersleri izleme ve takiple ilgili belirsizliklerle yazık ki çoğu yarım kalan projelerle 2019-2020 Bahar Dönemi tamamlandı.

3. 2020-2021 Eğitim Öğretim Döneminde Uzaktan Eğitim

Haziran ayıyla birlikte normalleşme takvimi yayınlandı ve Türkiye 2020 yazını nispeten sakin

geçirdi. Hasta sayıları düştü, karantinalar azaldı ve 2020-2021 Güz Dönemine girerken Milli Eğitime bağlı okullar haftanın belli günleri açıldı diğer günler dersler evden takip edildi ancak bu uygulama çok kısa sürdü ve kasım ayındaki ara tatilin ardından okulların kapatılması kararı alındı. Milli Eğitimin kararlarını yakından takip eden Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Senatosu, *2020-2021 Eğitim ve Öğretim Yılı Güz Yarı Yılında Uzaktan Eğitimde Uyulacak Esasları* belirledi ve derslerin, öğrenci ve öğretim elemanının eş zamanlı (senkron) olarak katılımıyla gerçekleştirileceği bu yeni sistemle dersler 12 Ekim 2020 Pazartesi günü başladı.

Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi'nde kullanılacak bu yeni sistemde öğretim elemanlarına her derste mikrofonlarının yanı sıra görüntülerinin öğrencilere aktarılabilmesi için web kameralarını açmalarını zorunlu tuttu. Sistem aynı zamanda katılmak isteyen öğrencilerin sesli olarak derse katılımına olanak veriyordu. Canlı dersler, her bir saatlik yüz yüze ders saati için 30 dakikalık bir zaman dilimi ayarlandı.

4. Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi Uzaktan Eğitim Deneyimi

Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi son sınıf öğrencilerinin 7. ve 8. yarı dönemde alabildikleri 6 Saat Teorik 8 Saat Uygulamayla toplam 14 kredilik olan bu derstir. Uzaktan eğitim yoluyla 2020-2021 Eğitim ve Öğretim Yılında haftada 3 saat öğrencilerle birlikte işlenmiştir. Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi; seramik malzemenin ifade olanaklarının sorgulandığı, çağın diline uygun yeni teknikler ve düşünme biçimleri üzerine seramik malzemeyle araştırma yapma olanağı verilen sanatsal ifadesi ve teknik yeterliliği olgunlaşmış özgün uygulamaların yapılması amaçlanan bir derstir.

2020-2021 Güz Dönemine bu dersi 7 öğrenci seçti. Dersi seçen öğrencilerle ekle sil haftasında tek tek telefon görüşmesi yapıldı. Dersi işleyiş biçiminde uygulama yapılacağından, dersin mutlaka bitmiş eserlerle tamamlanacağından bu nedenle eğer bu dersi seçmek isterlerse her bir öğrencinin kendi bölgelerinde bir atölye bulmaları gerektiği ve eğer bu imkâna sahip değillerse dersi bırakıp başka bir ders seçmelerini tavsiye edildi. Hiç bir öğrenci kendi bölgelerinde dersle ilgili ihtiyaçlarını karşılamak için kullanabilecekleri bir atölye bulma konusunda sıkıntı yaşamadı.

Her şeye rağmen herhangi bir sıkıntıda ve getirebilirlerse üniversitemizin fırınlarını kullanabilecekleri belirtildi ancak özellikle şehirlerarası geçişlerin bile kontrol altında olduğu o günler bu yöntemi uygulamak yalnızca Bilecik'te ikamet edenler için mümkün oldu. Ayrıca daha önce öğrencilere üniversitemiz imkânları dâhilinde sağlanan; çamur sır ve alternatif pişirim yöntemleri konusunda ne yazık ki bu dönem yardımcı olunamayacağı açıklandı.

Ders, her perşembe canlı bağlantı ile gerçekleştirildi ve bu konuda öğrenciler her hafta yaklaşık 3 saat yüksek bir katılımla, derse katıldılar. Çoğu cep telefonlarıyla derse girmesine rağmen ciddi bir bağlantı sorunu da yaşanmadı. Bu ders kapsamı içerisinde hem teorik hem de uygulama konusunda karşılıklı görüşmeler yapıldı. Her hafta dersin teorik kısmını seramik ve sanat üzerinde derin sorgulamalar yapabilecekleri başlıklar üzerinde duruldu. Çağdaş seramik sanatı, sanatçıları ve malzemedeki yeni yaklaşımlar üzerinden çalışmalarında kullanılabilecek fikirler genişletilmeye çalışıldı.

Dersin uygulama kısmında konu *derin bir sızı* olarak verildi. Bu sızı içlerinde hissettik-

leri, herhangi bir zaman dilimine ait, toplumsal, bireysel herhangi bir konu olabilirdi. Herkesten o konuyu bulup, adını koyup ve sunumunu kurgulayıp malzemesine dönüştürmesi, o duyguyu yazıyla anlatır gibi, seramikle biçimlendirmesini istendi. Bunu yaparken küçük bir sergi hazırlığı yaptıklarını düşünmeleri, her birinden projelerinde esneklikle payıyla birlikte yaklaşık 1m^2 büyüklüğünde 1 adet pano, 5 adet form, 2 adet tabak ve en az bir adet 15x15 cm ebadında karo hazırlamaları istendi.

O dönem Kocaeli'nde ikamet eden Ecem Sarı, *Kırık Kalpler Mekânı* adlı projesinde, kendi kırılganlığını temsil eden sert seramik parçalarını hazırladı ve bu parçaları Kocaeli'ndeki Aydın Sanat Evi'nde bisküvi ve sır pişirimi yaptı. Aynı zamanda yorgancıda pano, tabak, kora ebatlarında hazırlattığı yumuşak kırmızı zeminlerin üzerine bu sert ancak efeminen rölyefli seramik parçaları dikti.

Görsel 1: Ecem SARI, Kırık Kalpler Mekanı, Elle Şekillendirme, Yorgan üzerine Dikiş, 2021 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Çok güler yüzlü ve neşeli bir yapısı olan Ecem Sarı aynı zamanda kimseye duygularını belli etmese de oldukça kırılgan ve hassas biri, bu çalışmasında sert kırıklarını toplayıp birleştirmede kırmızı ipi sevgi bağı olarak düşündü ve bu iple parçaları birbirine o kadar güçlü kenetledi ve kendi ifadesiyle kırılgan olduğu için onu parçalayan duygularını sevgiyle sağlamlaştırdı (Görsel 1).

Bozüyük Bilecik'te ikamet eden Gonca Korkut, kadına yönelik şiddeti anlatan *Kördüğüm* adında bir seri oluşturdu. Projesi için şiddet mağduru bir kadın olan annesiyle bir röportaj yaptı. Notlar aldı ve annesinin konuyla ilgili hislerini tek tek kelime kelime yazdı. Annesinin *"her gün yaşadığım o korkunç sözlü ve fiziksel şiddet kat kat artıyordu. Sanki hepsi boğazımda ilmek ilmek artan düğümlerdi"* cümlesinden çıkışlı düğüm kelimesini seçti ve onun üzerine çalışmaya başladı. Ancak Bozüyük'te pandemi koşullarında ailesiyle birlikte yaşadığı tek gözü sıcak evde yaptığı işleri koruyamadı. Soğuk odada çalışırken böbreklerini üşüttü ve Güz Dönemi'ni hastanede tamamladı. Bu arada işlerin çoğu ilk aşamada büyük boyutluydu ve kardeşi tarafından kırıldı. Gonca Korkut Bahar Dönemi'nde sağlığına kavuştu, tekrar projesine geri döndü. Projeyi küçültme kararı alındı. Küçük birimler çalışmaya başladı ancak hem maddi imkânsızlıklar hem de kapanmaların çok yoğun olduğu günlerde bir türlü işlerini pişirme olanağı bulamadı, Bilecik'e de işlerini getiremedi ancak süre ilerliyordu bir çözüm bulunması gerekiyordu.

Evdeki sobada işlerinin pişirmesi önerildi. Korka korka, çok temkinli olarak bunu yaptı. İlk önce tek bir parçayı denedi. Daha sonra tüm projesini evdeki sobada pişirerek tamamladı. Sobada kullandıkları kömür ve odun, tahta, çıraya göre değişen ve çeşitlenen gündüz ve gece yakılmasına, sobaya atılan başka yanıcılarla, sobanın içinde kaldığı yer ve süreyle her biri kendine has renk ve etkilerde ilkel pişmiş düğümler griden pembeye çok hoş bir etki kazandı. Yaşanan bu olay ve pandemi koşullarında zorunluluktan ev koşullarında gerçekleştirilen

bu ilkel pişirim deneyimi bu metnin hazırlamasındaki en önemli motivasyon kaynaklarından biri oldu (Görsel 2)

Görsel 2: Gonca Korkut'un evde soba ile yaptığı ilkel pişirim

Gonca Korkut, düğüm birimlerini annesinin cümlesindeki gibi ilmek ilmek artan düğümlerle renkli renkli ipler kullanarak formlaştırmaya başladı, pek çok ip denedi. Bunun yanında düğümlerin hem tabak hem de karoda da uyguladı ve *Kördüğüm* adlı projesini form ağırlıklı tamamladı.

Görsel 3: Gonca Korkut, Kördüğüm 6, Elle Şekillendirme, İple Birleştirme, İlkel Pişirim, 2021 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Gökhan Emre Avcı, pandemiyi Bilecik'te ailesinden ayrı kendi evinde yalnız başına geçirdi. Dolayısıyla işlerini fırınlama konusunda okulun imkânlarından faydalandı. Gökhan Emre Avcı geçimini dövme yaparak sağlıyor ve dövmeli seramikler yapmak niyetiyle bu dersi aldı.

Görsel 4: *Gökhan Emre Avcı, Dövmeli Yatakhane, Döküm yoluyla biçimlendirilmiş* tabildotlar üzerine fırça dekor, 1050 °c, 2021 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Dövmeli Yatakhane adlı projesinde hayatında ciddi anlamda iz bırakan, lise yıllarına ait yaşanmışlıklarını seramik yüzeylere aktardı. Güzel sanatlar lisesinin fareli dolapları, tabildot tabaklarını ev ortamında şekillendirdi ve yüzeylerine dövmeler yaptı (Görsel 4). Daha sonra dövmeli çini tabaklara yöneldi ve herkesin bedenine işlediği motifleri tabakların üzerine aktararak projesini tamamladı.

İrem Fırat, pandemi sürecinde Bolu'da ikamet etti ve *İnsan Turşusu* adlı projesiyle toplumların içine düştüğü, baskıları, adaletsizlikleri, maddi ve manevi sıkıntıları, birbirini ezen insanları anlattı. Bunu yapmak için hıyar biçimli insanlar çalışmaya başladı (Görsel 5). Ev ortamında hıyarların alçıdan kalıplarını aldı (Görsel 6) Tüm ailesi, özellikle annesi ve komşu

teyzeler şekillendirme sırasında seferber oldular ve İrem'in okul koşullarında olsa asla hayal edemeyeceği bir hızla binlerce hıyar hazırladır (Görsel7).

Görsel 5-6-7: İrem Fırat'ın hazırlık aşaması

İrem Fırat, her bir hıyarın yüzünü çalıştı. Konserve şişeleri ve tabaklar araştırdı. Dışarı çıkmanın müsait olduğu zaman aralığında turşularının içine koyabileceği yardımcı malzemeler buldu. Paralar, altınlar, işkence aletlerini dışarıdan satın aldı. Sarımsakları ayrıca biçimlendirdi ve annesinin yardımıyla gerçekten sirkeli suyla turşularını kurdu (Görsel 8). Bir kısmını vakumladı. Bazı turşularını tabakta sundu ve sofraların içine yerleştirdi (Görsel 9).

Görsel 8-9-10: İrem Fırat, İnsan Turşusu, Kalıpla biçimlendirme, 1000 °c, 2020 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Paraya, mala ve mülke taptıkça insanlığın daha çok işkence çekeceğini ve korunduğumuzu sandığımız toplumun içinde aslında bozulmaya başlayacağımızı hepimizin gözleri önüne serdi (Görsel 10).

Görsel 11: İrem Güner, Kedili Seri, Elle Şekillendirme, Sagar Pişirimi, 2019-2021Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

İrem Güner, ikinci dönem derse dâhil oldu. Daha önceki yıl dersin birinci dönemini tamamlamıştı. İrem Güner kaybolan kedisi nedeniyle yaşadığı hüznü biçimlendirmeye çalıştı. Daha önce okulda çalıştığı kedi heykellerine camda bekleyen kediler ilave etmeye karar verdi ve inşaatlardan topladığı atık pencerelerin içine camda bekleyen kediler yaptı (Görsel 11).

Proje malzeme konusunda tek sınırlılığınız seramik olmakla birlikte şekillendirme konusunda her şey serbestti. Örneğin Işınsu Ulutürk, iç boşluğu sorgulayarak başladığı projesinde torna kullanmak istediğine karar verdi ne yazık ki okuldaki tornayı dışarı çıkartıp Eskişehir'e götürmesine izin verilemediği için ailesin de desteğiyle ev ortamında kullanabileceği bir torna satın aldı. Tabii torna eve gelince Işınsu Ulutürk günde 12 saatten fazla torna çekmeye başladı ve odasını 2 dönem boyunca tam bir atölye gibi kullandı (Görsel 12). Fırınlama işini hem Elit Sanat Atölyesinde hem de dayısının görev yaptığı vitrifiye fabrikasında yapma şansı buldu.

Görsel 12: Işınsu Ulutürk'ün pandemi boyunca atölyeye çevirdiği evindeki odası

Işınsu onu boşluğa fırlatan, anlamlarını yitirenlerin yerine bir şey koyamayışını anlattı projesinde kendini uzun süre boşlukta savrulmuş hissediyordu. Tabaklarında boşluğu aradı. Onu ve kendini dönüştürebilmek, yeniden bulabilmek için özellikle sunum konusunda en cesur, en çarpıcı ve farklı olanı o yaptı. Apartmanlarının bodrum katındaki sığınağı komşularıyla kötü olmayı göze alacak kadar risk alarak tabaklarıyla döşedi. O boşluktan düşüne kadar, defalarca, yaptı, bozdu, tekrar yaptı ve tekrar bozdu.

Görsel 13: Işınsu Ulutürk, Salınım, Tornada biçimlendirme, 1200 °c, 2021 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Pandemi sürecinde sınıftan COVID-19'a bir tek Rüveyda Ahıshalıoğlu yakalandı, hastalığı oldukça ağır ve ailecek atlattılar. Daha sonra yaşadıkları ekonomik problemler nedeniyle Rüveyda ailesine destek olma ve çalışma kararı aldı ne yazık ki çok heyecanla başladığı *Kalıpları Yıkmak* adlı projesini eskiz aşamasında yarım bırakmak zorunda kaldı.

Son olarak Sema Boğaz, Sakarya'da ailesiyle birlikte çok kalabalık bir evde, küçük yiyenlerinden bolca mağdur olarak *Kelimelerin Esiri* adlı bir seri hazırladı. Çalışmasında kadınların en yakınlarından duyduğu kahredici, kendi ifadesiyle kuşun gibi delici sözleri kurşunların üzerine yazdı ve bir insan olarak ne kelimelerin zulmü ile ne de kurşun ile ölmek istemediğini anlattı (Görsel 14).

Görsel 14: Sema Yolcu, Elinin kiri- Kelimelerin Esiri Serisi, Elle biçimlendirme, 1050 °c, 2021 Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi 2020-2021 Dönemi

Sonuç

Tarihe bir not düşmek için hazırlanan bu bildiri herkesin unutmak istediği pandemi döneminde, uzaktan eğitim modeli uygulayarak yürütmek durumunda kalınan Sanatsal Seramik Tasarım ve Uygulama Dersi öğrencilerinin kendi göbek bağlarını nasıl kendileri kesmek durumunda kaldıklarının kısa bir özetidir. Pandemi sürecinin hem kendi eğitimciler hem de öğrenciler adına müthiş bir deneyim olduğu doğrudur. Süreç ve bu ders hepimize yokluğun yaratıcılığı nasıl beslediğini, her olmayana kaç farklı çözüm bulunabildiğini, genellikle çekingen durduğumuz yardımcı malzemelerin anlatımları nasıl güçlendirdiğini bir kez daha göstermiştir.

Dönemin herkesi kapalı tutmasından kaynaklı daha önce hiçbir öğrenci grubunda deneyimlenmeyen bir motivasyon ve katılımla, çoğunluğu fikirsel olarak olgun, malzemeyi değerlendirme bağlamında yeniyi aramaya çalışan, özgün ve farklı olmaya niyetli, manifestolarıyla bütünleşik, mekânla ilişkisi çözülmüş biçimde hazırlanmış bu çalışmalar, sınırlı saatte çok yüksek kalitede bir iletişim sağlamanın mümkün olduğunu ispatlamış, içinde bulunduğumuz günlerde aynı dersi yüz yüze yaparken yakalanmayanlarla hepimizi yüzleştirmiş, uzaktan eğitimin artılarının daha mı fazla olduğunu sorgulatmıştır.

Kaynakça

Web sayfası: Yazarı olmayan

Coronavirus disease (2021, 12 Kasım). World health organisation, Erişim adresi https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.

Basın Bülteni

YÖK (2021a, Mart). T.C. Yüksek Öğretim Kurulu Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği, Koronavirüs (Covid-19) [Bilgilendirme Notu: 1], Erişim adresi: https://covid19.yok.gov.tr/alinan-kararlar Erişim Tarihi: 12.11.2021

YÖK (2021b, Mart). Yükseköğretim Kurulu Başkanı Prof. Dr. M. A. Yekta Saraç [Basın Açıklaması], Erişim adresi https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/YKS%20Ertelenmesi%20Bas%C4%B1n%20A%C3%A7%C4%B1klamas%C4%B1.aspx

Görsel Kaynakça

Görsel 1: Ecem Sarı Kişisel Arşivi

Görsel 2: Gonca Korkut Kişisel Arşivi

Görsel 3: Gonca Korkut Kişisel Arşivi

Görsel 4: Gökhan Emre Avcı Kişisel Arşivi

Görsel 5: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 6: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 7: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 8: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 9: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 10: İrem Fırat Kişisel Arşivi

Görsel 11: İrem Güner Kişisel Arşivi

Görsel 12: Işınsu Ulutürk Kişisel Arşivi

Görsel 13: Işınsu Ulutürk Kişisel Arşivi

Görsel 14: Sema Yolcu Kişisel Arşivi